

JOHNSON JE BAJE DOIGRAL KOT NA- ČELNIK N.R.A.

Poročilo pravi, da je govor, v katerem je general napadal unijsko delavstvo, razdražil Roosevelta.

NEW YORK, 22. sept. — Tudi najnovejši list "Herald - Tribune" je danes objavil posebno brzojavko iz Washingtona, v kateri je rečeno, da prijatelj gen. Hugh S. Johnsona splošno priznava, da je on doigral kot administrator NRA. Poročilo pravi, da se je Johnson v petek po večerenski odsotnosti vrnil v Washington, da pa ni šel večeraj in danes niti blizu NRA urada. Predsednik Roosevelt se zadnji čas tudi več ne posveta Johnsonom, pravi ista vest, temveč kliče k sebi nižje uradnike, kadar hoče govoriti o vprašanjih, ki se tičejo poslovanja NRA.

Ko je Roosevelt 10. septembra v Hyde parku zadnjič govoril z Johnsonom, mu je menda bilo jasno razumeti, da v reorganizirani NRA ne bo več prostora za zarje, ni pa znano, če je Johnson takrat resigniral ali če ga je predsednik pozval, da položi resignacijo. Po tistem razgovoru je Johnson za tri dni izginil, nakar je pred 3000 zastopniki pravihniških oblasti v New Yorku imel govor, v katerem je vehementno napadal organizirano delavstvo.

Kot pravi poročilo v Herald Tribune, je ta Johnsonov govor Roosevelta skrajno razdražil, ker je smatral, da ideje, izražene v njem, ne predstavljajo sentimenta administracije.

Pričakuje se, da je Johnson v ponedeljek prišel v urad NRA, kaj pa bo sledilo potem, ni znano. Nadaljnega razvoja se pričakuje, kakor hitro se predsednik Roosevelt vrne v Washington.

Koliko je resnice na tem, da bo Johnson odstopil, je težko dognati, kajti o tem je bilo že večkrat poročano, potem pa je razboriti general vselej ostal še nadalje v sedlu NRA.

Novi državljani

V ameriško državljanstvo so bili na zvezni sodnji v Clevelandu sprejeti sledeči naši ljudje: Frank Mlach, Joe Penko, Steve Gomback, Frank Čeligoj, Matija Fabjančič, Mary Misich, Olga Delac, Peter Marinkovich, Milan Runjavac, John Jeninšek, Steve Lebar, Anton Berčak in Steve Lebar, Anton Berčak, J. Pollock, Antan Srebot, Matt Salty in J. Činkole. Vsem novim državljanom naše čestitke!

Ogenj na farmi

Malo čez polnoč dne 19. septembra je začela goreti hiša slovenskega farmerja Antona Seliševca, Leige Rd., R. F. D. 2, v South Madison, O. Ogenj se je razširil s tako naglico, da ga je bilo nemogoče hitro pogasiti in tako je družini Seliškar pogorela hiša do tal, z njo vred pa tudi vse pohištvo in obleka. Škoda je znatna.

Na operacijo

Nanaglomla je zbolela Mrs. Carolina Tušar, stanujoča na 999 E. 63 St., ki je bila odpeljana v Lakeside bolnico, kjer je bila operirana na slepiču. Prijeteljice jo lahko obiščejo. Želimo ji skorajšnje okrevanje!

Hauptmanova žena trdi, da je bil mož z njo v noči, ko je bil ugrabljen Lindberghov sin

Oblasti preiskujejo osumljenčeve borzne kupčije, v katere se je spustil po ugrabljenju. Lindbergh leti iz Californije v New York.

NEW YORK, 22. sept. — Mrs. Bruno R. Hauptmann, žena moškega, katerega oblasti držijo kot ugrabitelja Lindberghovega prvorojenca je nocoj izjavila, da je njen mož nedolžen. Obehem je podala trditev, da je bil mož tisti večer, ko je bil otrok ugrabljen, z njo v New Yorku, in da torej ni mogel biti v Hopewellu, kjer se je nahajal Lindberghov dom.

Mrs. Hauptmann pravi, da je leta 1932 po poroki s Hauptmannom obdržala delo v neki restavraciji, da je delala tam vsak tork in petek, ter da je mož prišel ponjo vsak večer, ko je delala. Dan 1. marca 1932, ko je bil ugrabljen Lindberghov otrok, je bil tork.

Zena osumljenca, ki je že vsa izmučena od prizadevanja, da pomaga svojemu možu, je nocoj tudi zanikala zgodbo nekega ohijskega kaznenca, ki je rekel, da je Hauptmanna poznal kot žepnega tatu v New Jersey in da mu je Hauptmann nekoč pisal v ječo pismo, sestavljeno v posebnem kodeksu, v katerem mu je sporočil o svojem načrtu za ugrabljenje Lindberghovega sina. Zena pravi, da niti ona niti njen mož nista nikdar poznala omenjenega jetnika, ki je znan kot George M. Paulin, oziroma George Paul.

"Zdi se mi, da svet po krivici smatra mojega moža za krivega tega groznega zločina, ne da bi se dalo njemu ali meni kako priliko, da pojasniva vsa sumničena, s katerimi se je prišlo na dan," je rekla nocoj Mrs. Hauptmann.

Oblasti so nocoj začele s preiskavo znanecv in afer Isadore Fisch-a, prijatelja Hauptmanna, ki je šel v Nemčijo pred dvema letoma ter tam umrl. Hauptmann namreč trdi, da mu je onih \$13,750, ki se jih je našlo pri njem, dal Fisch, predno je zapustil Ameriko. Henry Uhligh, ki je šel v Nemčijo s Fischom, potem pa se vrnil sem, je danes izjavil, da je bil prijatelj obeh možkih, da pa dobro ve, da Fisch ni Hauptmannu nikdar dal nobenega denarja, da pa je resnica ravno nasprotna, namreč da je Fisch dobil od Hauptmanna večje svote denarja na posodo.

Nov grob

Noči je po dolgi bolezni umrl John Šlosar, stanujoč na 1383 E. 45 St., v starosti 57 let. Pokojni zapušča tukaj žalujočo soprogo Katarino in tri otroke, Mary, Antona in Stello, ter tri brate, Franka, Jakoba in Josepha, ter veliko sorodnikov. Doma je bil iz Klanema, okraj Volovskih v Istriji, kjer zapušča mater in tri sestre ter veliko sorodnikov. V Ameriki je bival 30 let in sicer ves čas v Clevelandu. Pred šestimi leti mu je umrl brat Anton. Bil je član društva št. 99 HBZ. Pogreb se bo vršil v četrtek, ob 8:30 uri zjutraj v cerkev ter na Calvary pokopališče pod vodstvom pogrebnega zavoda Jos. Zele in Sinovi. Bodi mu ohranjen blag spomin, preostali pa naše sožalje!

Frank Justin nenadoma umrl

Iz Loraina, O., se nam poroča, da je tamkaj včeraj zjutraj nanaglomla umrl obče poznani rojak in gostilničar Frank Justin, ki je imel obširno poznanstvo tudi v Clevelandu. Podlegel je srčni hibi. Pokojni je bil doma iz Iga pri Ljubljani ter je prišel v Ameriko kot 18-leten mladenič. Nastanil se je v Lorainu, kjer je ostal vsa leta. Pokojni je bil šele 52 let ter je pripadal mnogim društvom. V Clevelandu smo ga pogosto videli, zlasti se je rad vdeleževal večjih kulturnih prireditvev. Bil je tudi navdušen lovec, kar ga je pred nekaj leti stalo eno roko; na lovu se je obstrlel v roko, katero so mu zdravniki morali odrezati pri rami, da so mu rešili življenje. Bil je razumen mož in prijeten družabnik in vest o njegovi nagli smrti bo gotovo zelo pretresla njegove številne prijatelje. Pokojni zapušča soprogo, tri hčere in enega sina. Naj bo vrljmu možu ohranjen blag spomin, družini pa izrekamo naše globoko sožalje!

Poroka

Pretekli sobota sta se v New Yorku poročila Miss Ida Valjaev in Mr. Jerry Drjonette. Nevesta je hčerka Mrs. Frances Kurrent, 1425 Clearaire Rd., ženin pa stanuje na 19214 Firwood Rd. Novoporočenca se bosta nastanila na 15406 Calcutta Ave. Čestitamo!

Mrs. Cimperman v bolnici

Pretekli teden je bila odpeljana v Glenville bolnico Mrs. Cimperman, soproga poznane grocerista Mr. Louis Cimpermana, 1115 Norwood Rd. Zelim, da bi se čimprej zdrava in čila vrnila v krog svoje družine!

Društvena seja

Seja društva Ilirija št. 56 S. D. Z. se vrši v torek, 25. septembra 1934 v navadnih prostorih, ter se prične ob navadni uri. Članice so vljudno vabljene, da se polnoštevilno vdeležijo te seje. — Tajnica.

Rusija prodala Mandžursko železnico?

Železnica, ki je povzročila številne krize Daljnem vzhodu, baje prodana državi Mančukuo.

TOKIO, 23. sept. — Tukaj je bilo danes uradno poročano, da sta se zunanji minister Hirota in sovjetski poslanik dr. Jurenev sporazumela, da Rusija prodajo svojo polovično lastninsko pravico pri Kitajski vzhodni železnici državi Mančukuo. Cena, ki se jo bo plačalo, baje znaša 40 milijonov dolarjev.

Upa se, da se bo s tem rešilo enega najbolj perečih problemov, ki je že tri leto ogrožal mir na Daljnem vzhodu.

Ustrelil partnerja

V soboto dopoldne so se sestali na posvetovanju v Williamson Building trije partnerji, ki so lastniki nekega kino - gledališča na zapadni strani mesta. Posvetovanje pa se je končalo v prepiru in s streljanjem. B. Z. Levine, star 45 let, tajnik gledališke družbe, je bil takoj ubit, odvetnik Ernest Schartz, star 40 let, je bil smrtno nevarno ranjen, tretji partner, Abraham Kop, čigar dom je v Waterbury, Conn., in ki je po izjavi Schartza, oddal strele, pa je v zmčsnjavi pobegnil, predno ga je mogel kdo prijeti. Polica je sedaj na lovu za Koppom, ki je 60 let star, šibke postave ter tudi pohabljen.

Dva ponesrečena izpada v svobodo

Več jetnikov je v noči med petkom in soboto poskusilo napraviti izpad iz okrajne ječe. Poskus pa se je ponesrečil. Policija je aretirala neko mlado žensko, ki je nekemu jetniku na skrivaj prinesla revolver v ječo. Istočasno sta poskusila pobegniti iz ohijske jetnišnice dva kriminalca, ki sta pripadala Dillingervji tolpi. Eden izmed njih je bil pri tem ustreljen.

Letalska nesreča

Smrtno se je včeraj ponesrečil 33-letni mašinist James Lee, ko se je v predmestni občini Lynhurst dvignil v zrak v aeroplanu, ki ga je sam naredil in sploh ni bil licenciran. Njegova mlada žena ga je čakala na zrakoplovnišču, ko je prišla vest, da je eno miljo in pol od tam treščil na zemljo in se ubil. Lee je stanoval na 3433 W. 117 St.

Roosevelt bo govoril

Iz Hyde Parka se poroča, da bo predsednik Roosevelt v teku prihodnjih par tednov imel radio govor, v katerem bo podal pregled vladnega delovanja tekom zadnjih par mesecev.

Smrtna kosa

V Mt. Sinai bolnici je danes zjutraj umrla poznana Mrs. Mary Janežič, stanujoča na 18619 Pawnee Ave. Podrobno sti bomo poročali jutri.

Kultura

DRAM. DR. "IVAN CANKAR"

Jutri zvečer ob 8. uri se vrši v navadnih prostorih redna mesečna seja, na katero se vabijo vse članice. Ker se bliža igralna sezona, je rašiti mnogo važnih zadev. — Predsednik.

DRAM. DRUŠTVO "ADRIJA"

Nocoj se vršijo vaje za prihodnjo igro, ki jo vprizori društvo "Adrija". Vsi, ki imajo vloge, so prošeni, da so gotovo ob 7:30 uri navzoči. — Igrovodja.

Nad 1,600 mrtvih v tajfunu na Japon-skem

TOKIO, 22. sept. — Strašni morski vihar (tajfun), ki je v petek zadell velik del industrijske pokrajine na Japonskem, je povzročil 1,661 smrti, dočim škoda na lastnini znaša 90 milijonov dolarjev. Kabinet je danes ukrepal glede možnosti, da se parlament skliče v izredno zasedanje, ki naj bi podvzelo akcijo za pomoč strahovito prizadetim krajem. Sklep se je odložilo, dokler se notranji minister Fumio Goto ne povrne iz obiska v Osaki.

Kot poroča vlada, je bilo v tajfunu 5,414 oseb ranjenih, uničenih je bilo 18,391 poslopij, voda je odnesla 862 hiš, poškodovanih je 22,037 poslopij, delno pa je bilo od poplave razdejanih 168,873 stavb. Uničenih je bilo tudi več tovarn, v katerih se je izdelovalo orožje in municijo.

Koliko ljudi je izgubilo življenje na morju, še sploh ni mogoče soditi. Doslej je pogrešanih 4,164 malih ladij, povečini malih ribiških čolnov, število pa še vedno raste.

SPOR V VRSTAH IRSKIH FAŠISTOV.

DUBLIN, 22. sept. — V vrstah voditeljev irskih fašistov "Modrih graje" je nastal resen spor, vsled katerega je načelnik gen. E. O'Duffey danes položil resignacijo.

NASLA JE NADOMESTILO ZA RADIUM.

PARIZ, 22. sept. — Mme Joliot - Curie, hči nedavno umrle Marie Curie, je danes izjavila, da je odkrila neki nov produkt, ki se ga bo v gotovih slučajih lahko rabilo namesto radiuma. Na pronajdbi je delovala tudi njena mati, predno je umrla.

100 premogarjev mrtvih v Angliji

WREXHAM, Wales, Anglija, 22. sept. — Danes je v nekem 1000 čevljev globokem rovu Gresford Collieries nastala strahovita eksplozija, ki je zaprla pot na prosto stom premogarjem. Vsako upanje, da se jih reši, je nocoj izginilo. V premogovniku je bilo ob času razstrelbe na 400 mož. V rovu divja požar, vsled česar je vsako rešilno delo nemogoče.

Cull za McMastra

Bivši okrajni sodnik Dan B. Cull, ki je skozi več let predsednik Zveze za kriminalno justico, sedaj pa demokratski član mestne civil service komisije, je sprejel predsedništvo državljanškega odbora, ki bo vodil kampanjo za izvolitev policijskega inšpektorja Wm. A. McMastra za šerifa v Cuyahoga okraju.

Seja v Slov. domu

Nocoj ob 7:30 uri se vrši seja veseličnega odbora proslave 15-letnice Slov. Doma na Holmes Ave. Opozarja se vse društvene zastopnike, kot tudi ves direktorij in ženski klub, da so gotovo navzoči. — Tajnik.

Na operaciji

V Glenville bolnici se nahaja Miss Catherine Gerbec, hčerka družina Gerbec, 1234 E. 61 St., ki se bo morala podvreči operaciji na golši. Miss Gerbec je uposlana v Richman Bros. tovarni. Želimo ji skorajšnje okrevanje!

Stavka tekstilnih delavcev je končana

Unija je pozvala stavkarje da se takoj vrnejo na delo. Načrt Rooseveltovega odbora sprejet. Tovarnarji se smejejo trditvi, da je unija "zmagala."

WASHINGTON, 22. sept. — Stavka tekstilnih delavcev je končana. Več sto tisoč mož in žena, ki so pred tremi tedni na poziv unije odšli na največji štrajk modernega časa, je dobilo danes naročilo od unije, da se v ponedeljek vrnejo na delo. Unijski voditelji so odredili končanje stavke na podlagi načrta, ki ga je predložil posredovalni odbor predsednika Roosevelta.

Unijski voditelji trdijo, da se je stavka končala z zmago za delavce in da so pridobili več kot so pa pričakovali.

Francis Gorman, ki je predsedoval unijskemu odboru, ki je imel v rokah vodstvo stavke, je nocoj v navzočnosti Wilhama Green-a, predsednika A. F. of L., izjavil, da je unija priborila naslednje stvari:

1. Konec priganjaških metod.
2. Način za določanje delovnih ur in mezd na podlagi faktov.
3. "Praktično" priznanje umije.
4. Reforme v celi upravi delavskih določb tekstilnega pravilnika, ki bodo baje napravile konec vsem obstoječim krivicam, ki so se godile delavcem NRA.

George A. Sloan, predsednik bombažnega tekstilnega instituta, ki zastopa bombažne tekstilne družbe, ni nocoj hotel podati nobene izjave, dočim je Peter Van Horn, načelnik zveze svilenne industrije izjavil, da upa, da se bo s pridobljenimi skušnjaki našlo pot, da se bodoče spoga ba apliciralo in izvajalo va brez stavk.

Ernest N. Hood, predsednik zveze bombažnih tovarnarjev, pa je v Bostonu izjavil, da delavci s stavko niso pridobili ničesar drugega kot da so imeli tri tedne počitnic brez plače. Smejal se je tudi Gormanovim trditvam, da je unija "zmagala". Pri tem je opozoril, da je Rooseveltov odbor specifično odklonil zahtevo, da se United Textile Workers unijo prizna kot zastopnico vseh delavcev v tekstilni industriji.

Za nadaljevanje stavke se je borila le militantna manjšina pri uniji, ki je vztrajala, da morajo delodajalci najprej jamčiti, da se bo sprejelo na delo vse stavkarje, brez vsakega razlikovanja. Gorman in drugi pa so trdili, da je to na podlagi načrta, ki ga je sestavil Rooseveltov posredovalni odbor, "samo ob sebi razumljivo."

William Green je podal izjavo, češ, da bo iz načrta za spravo prišlo veliko dobrega, "če se re v tekstilni industriji porovna v dobri veri." Dostavil je, da so tekstilni delavci po njegovem mišljenju izvojevali "veliko moralno zmago."

Dogovor, na podlagi katerega je unija preklicala stavko, določa, da se imenuje odbor treh mož — eden za delavce, eden za tovarnarje, tretji pa bo nevtralen — ki ima reševati vse spore v bodoče. Nato imata delavski department in zvezna trgovinska komisija pričet s proučevanjem razmer v tekstilni industriji in od tega proučevanja odvisi, kakšne delovne ure in kakšne plače imajo tekstilni delavci.

Unija je danes zjutraj v Mt. Sinai bolnici rojak Frank Lenč, stanujoč na 14236 Sylvia Ave., čigar soproga Anna je umrla pred nekaj mesecem dni.

Pogreb A. Žgajnarja

Pogreb pokojnega Antona Žgajnarja, ki leži na mrtvaškem odru na domu svojega sina, 876 E. 230 St., se vrši v torek zjutraj ob 9:30 uri.

Društveni asessment

Jutri do 8. ure zvečer je zadnji čas, da plačate vaš asessment iz tekoči mesec.

Dalje na 2. str.)

PANIKA V PITTSBURSKEM GLEDALIŠČU.

PITTSBURGH, 22. sept. — Danes popoldne je tekem predstave v nekem kino - gledališču v predmestju Homestead nastala silna panika, v kateri je bilo 20 otrok pojenih. Štirje se nahajajo v resnem stanju. Ob času je bilo v gledališču okrog 800 otrok. Panika je nastala, ko se je v gledališču pojavil dim, ki pa je po naključju prišel iz peči za centralno kurjavo, in ni bilo nobene nevarnosti, kot se je pozneje dognalo.

Žogometna tekma

Včerašnjo bitko za prvenstvo v žogometni igri med Pioneers, HBZ, in Orli je gledalo okrog 2000 oseb. Kot se je že poročalo, se gre za prvenstvo v Interlodge ligi, h kateri pripadajo angleško poslujoča društva naših organizacij. Izmed večje skupine sta te dve skupini najboljši v žogometni igri in včerašnja igra je bila že druga v seriji za čempionstvo. Prvo igro so dobili Orli, včerašnjo pa je Pionirji. Končni izid je bil 4-0. Zadnja in gotovo najživahnjša igra, ki bo obenem odločilna za čempionstvo, se bo vršila prihodnjo nedeljo, ob 10:30 uri zjutraj. V včerašnji igri so se najboljši odlikovali Bajac od Pionirjev ter Kocjančič in Kostanšek od Orlov.

Nesreča v postelji

John Blazevich, star 66 let iz 5129 Luther Ave., je šel v soboto spat s cigareto v roki in ko se je čez čas zbudil, je bila postelja v plamenih. On in neki sestanovalec sta skušala ogenj pogasiti, potem pa se je Blazevich ne nadomah zgrudil. Zdravniki v Charity bolnišnici so izjavili, da ga je vsled razburjenja zadela srčna kap.

Deček povožen

Kritično je bil v soboto poškodovan Thomas Volant, star 7 let iz 14316 Darling Ave., ki je na 15617 St. Clair Ave skočil pred neki avto. Policija je voznika oprostila krivde.

Še en grob

Umrl je danes zjutraj v Mt. Sinai bolnici rojak Frank Lenč, stanujoč na 14236 Sylvia Ave., čigar soproga Anna je umrla pred nekaj mesecem dni.

Pogreb A. Žgajnarja

Pogreb pokojnega Antona Žgajnarja, ki leži na mrtvaškem odru na domu svojega sina, 876 E. 230 St., se vrši v torek zjutraj ob 9:30 uri.

Društveni asessment

Jutri do 8. ure zvečer je zadnji čas, da plačate vaš asessment iz tekoči mesec.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV P.T.O. & PUBL. CO.
6231 St. Clair Ave. HEnderson 5811
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
VATRO J. GRILL, Editor

PO RAZMAŠALU V CLEVELANDU, ZA CELO LETO \$5.50
ZA 6 MесеCEV \$3.00; ZA 3 MесеCE \$1.50
PO POŠTI V CLEVELANDU ZA CELO LETO \$5.00
ZA 6 MесеCEV \$2.50; ZA 3 MесеCE \$1.25
ZA ZEDINJENE DRŽAVE IN KANADO ZA CELO LETO \$4.50
ZA 6 MесеCEV \$2.50; ZA 3 MесеCE \$1.50
ZA EVROPO, JUŽNO AMERIKO IN DРУGE INOZEMSKЕ DRŽAVE
ZA 6 MесеCEV \$4.00 ZA CELO LETO \$3.00;

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at
the Post-Office at Cleveland, Ohio, Under the
Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Brez delavstva ne gre

Najnovejši razvoj kapitalističnega gospodarstva potrjuje Marxove nauke. Zakaj kljub fašističnokapitalističnim poizkusom z diktaturo, da se sistem "reši," prihaja ta v večjo in večjo krizo. Avtoritarna vodstva sama uvidevajo, da z diktaturo samo še ni rešen kapitalistični gospodarski sistem. Tako v Italiji, v Nemčiji kakor v Avstriji čujemo klic po pomoči. Vre tudi v Zedinjenih državah ameriških. Nemčija zahteva moratorij, češ, da sicer gospodarsko propade, Avstrija išče posojilo, ker ne more plačevati niti uradništva. Zadolžena Italija je zopet znižala delavske plače za 5 do 10 odstotkov. Navedene države namreč najizraziteje poizkušajo rešiti svoje kapitalistično gospodarstvo z diktaturo. Vse te države pa prihajajo do prepričanja, da je v človeški družbi še drugi močnejši faktor delavstvo in da je treba tudi z njim računati.

Socialistično delavstvo in njega stranke imajo vsekakor najboljši namen. Zadrževale temeljno niso nikdar nič drugega, kakor odpravo socialnih krivic. In tej naravni zahtevi, ki edina more regulirati razvoj človeštva, se je kapitalizem uprl z brutalno silo in neglede na zakon, ustavo, prisego in moralno pravo udaril po delavstvu. Kapitalistični razred je s tem po nekaterih deželah navidez zatrl delavsko gibanje in ga oropal vseh ustanov in pravic, na način, da mu delavstvo ne more nikdar več le malo zaupati.

To smo morali poudariti, ker se v fašističnih deželah bolj in bolj pojavlja nekaj, kar lahko imenujemo "krokodilove solze" bankrotnih fašističnih diktatur. V Avstriji, v Italiji, v Nemčiji in v Zedinjenih državah režimi močno poudarjajo, da se je treba sporazumeti z delavstvom, če hoče kapitalizem še ostati na "zeleni veji."

V Avstriji že dalje časa mamijo javnost s tem slepilom, ker režimu ne teče voda v grlo samo gospodarsko, ampak tudi politično. Tam tudi jako grozi, da se bo moral sedanji klerikalni režim umakniti tudi klerikalnemu Starhembergovemu fašizmu italijanskega kova. Avstrijski režim, ki je osamljen, vabi sedaj na vse pretege socialne demokrate, ker so še vedno najmočnejši politični faktor v Avstriji, da naj ga podpro.

Tudi Mussolini se je baje obrnil na socialiste (bivšega milanskega župana), da naj socialisti vstopijo v njegovo vlado ter prevzamejo delavske zadeve. Ni mogoče kontrolirati, v koliko je vest resnična, ali verjetna je. Mussolini je znižal delavske mezde. V Milanu je delavstvo zaradi tega sklicalo protestni shod, ki bi se ga bilo udeležilo do 70.000 delavcev. Mussolini je shod seveda prepovedal, na kar se je delavstvo zbralo v obratih in iz obratov priredilo ogromno manifestacijo v mestu, kjer je prišlo do krvavih bojov med delavstvom, policijo in fašistično milico. V bitki je bilo nad 200 ranjenih oseb in več ustrujenih. To se je zgodilo v Italiji, ker že nad dvajset let, kakor pravijo, ni več "socialističnega gibanja."

V teh dejstvih je nedvomno nekaj,

(Dalje v 6. koloni)

"Smrtni žarki" v človeški koži

Če odvzamemo živečemu človeškemu ali živalskemu organizmu drobce tkiva, ga prenesemo v primerno stekleno posodico (nosilec objekta) s primerno hranilno tekočino, ki je približno tako sestavljena kakor tekočina v telesu, od katere ta drobce tkiva normalno živi, tedaj ni za današnjo znanost skoraj nobena težava več, ohraniti to tkivo izven telesa kakor bakterijsko kulturo poljubno dolgo pri življenju. Treba je kulturo samo s stekleno pokriti, da je ne inficirajo bolezenske klice.

Pred časom so raziskovalci ugotovili, da takšne tkivne kulture že po razmeroma kratkem času odmrejo, če pride steklena posodica mimogrede človeku v roke ali če se z njo dotaknemo kakršnegakoli mesta na površini človeškega ali živalskega telesa. Treba je le, da se je ta dotik izvršil s strani tenkega stekla, ki pokriva kulturo, medtem ko kultura ne izgubi svoje življenske sile če se je dotik izvršil z debelejši strani objekta nenočila.

To je bilo v času, ko je ruski učenjak prof. Aleksander Gurvič odkril v živih organizmih znamenite življenske žarke, ki pospešujejo delitev in rast stanič. Zato ni čudno, da so omenjeno uničevanje tkivnih kultur

po dotiku z živimi organizmi pripisali skrivnostnemu žarkovju, ki izvira iz teh organizmov in ki je tako šibko, da zadostuje za njegovo paraliziranje že steklo v debelini objektivnega stekla. Te žarke so zato v nasprotju z Gurvičevimi imenovali "smrtni žarke."

Razlaga je bila videti čisto verjetna. Toda danes vemo, da ti fantastični smrtni žarki vendarle ne eksistirajo. V dveh frankfurtskih vseučiliških zavodih so opisani fenomen med tem časom skrbno preiskali in so prišli do prepričanja, da je vsega krivo le enostransko o-greje kulture. Dotik povzroči, da tekočina v posodici s kulturo malo izpuhti in čeprav ta para ne more uiti in orosi v podobni kapljic ostenje posodice, vendar zadostuje zgostitev redilne snovi in s to zgostitvijo zvezane koloidno kemične spremembe, da uničijo življensko moč kulture. Vsak drug toplotni vir, ki ga tako pristavimo kulturi, da se enostransko ogreje, ima isti uničujoči učinek. A najlepši dokaz za to, da je samo to enostransko ogreje in z njim zvezana zgostitev tekočine vzrok smrti, je ta, da kultura ne odmre, če posodico do vrha napolnimo z redivom tako da ne more izpuhtevati.

Diogenes v krsti

Nenavadno stanovanje čudaka, ki že nad dve desetletji ne ve, kaj se godi na svetu

Budimpeštanski župan je prejel pred nekoliko dnevi pismo, ki je zbudilo v javnosti veliko zanimanje. Na kuverti je bila opazka: "Naj se odda naprej njegovemu veličanstvu cesarju Francu Jožefu I."

Začuden šef županove pisarne je pismo odprl in je iz njega zvedel za moža, ki živi nekoliko kilometrov od Budimpešte in ne ve ničesar o tem, da je stari Franc Jožef že 18 let med pokojniki. Mož se imenuje Karel Lajko in s tezažo ga je neki časnikar odkril v njegovem nenavadnem "stanovanju." Lajko prebiva namreč v samoti v duplini prastarega drevesa, pred njegovo "hišo" pa leži na kobilicah 2 m dolga in 60 cm široka krsta, v katero so na eni strani izvrtane luknje za dostop zraka. V tej krsti spi puščavnik že več nego dve desetletji.

Lajko šteje že 80 let, a je za čudo krepak in je svojega obiskovalca sprejel z veliko dostojanstvenostjo. "Pripravljen sem, da bi odgovarjal na vaša vprašanja," je dejal, "postavljam pa pogoj, da mi ne smete omeniti ničesar, kar se dogaja zunaj v svetu. Od 1. 1912 ni zame nobenega sveta in nobene svetovne zgodovine več."

In potem je nadaljeval: "Gotovo se na tistem smejete norcu, ki se je skrtil sem v samoto in spi v krsti. Lahko vam pa rečem, da sem popolnoma pri pameti in zelo srečen. Pred 22 leti sem sklenil, da napravim črto med seboj in svetom. Mislim sem si: čemu bi delal težava potovanja proti Robinzonovemu otoku, če dosežem isto tu ob bregu Donave? Imam sina, ki živi v dobrih razmerah, in ta mi od časa do časa prinese oblačil in živil. A tudi ta mi ne sme ničesar povedati o svetu. Tako živim tukaj brez vseh želj. Od kar sem tu, nisem bil niti enkrat v Budimpešti, čeprav je samo nekoliko kilometrov od tod."

"Toda o svetovni vojni ste gotovo že kaj slišali, gospod Lajko?" je vprašal časnikar.

"O svetovni vojni? Ničesar ne vem o tem. Zadnji časnik sem pričital 1. 1912. Takrat so

se Italijani tepli s Turki. Dejal sem, da se stvar ne bo dobro končala. Odlej se je čas zame ustavil. Ko so mi hoteli nekoč ribiči pripovedovati o veliki vojni, sem jim obrnil brtev. A razen ribičev ne prihaja nihče sem."

"In ne veste ničesar o tem, da je cesar umrl?" — "Umrl? Kako je to mogoče? Bog mu daj večni mir in pokoj!" — "A morda sta vam znani vsaj besedi radio in sex-apel?"

"Čudne besede! Ali bi mi ne hoteli povedati, kaj pomenita? Seveda pa ne sme te imeti nobene zveze s politiko in dogodki." Časnikar mu je na kratko pojasnil. V nečem pa je go spod Lajko vendarle opazil, da so se časi spremenili. "Pomislite," je vzdihnil, "včasih prihajajo dekleta tu mimo, seveda po reki, v ozkih čolnih. Njih kopalne obleke so zadosi nesramne, to že moram reči. In včasih se peljejo mladi ljudje tudi v dvojicah, brez spremstva. Ne-verjetno, kako se je mladina spremenila!"

"A kaj ste hoteli s pismom na cesarja?"

"Vidite, pred nekoliko dnevi je bil neki orožnik tu in dejal, da se moram spraviti od tod, čeprav živim že 22 let tukaj. Vse-povsod je vtaknil svoj nos in posebno moja krsta mu očitno ni ugajala. Kako naj mož tudi razume, da se je treba polagoma privaditi misli na smrt? Jasno, da se nisem dal pregnati s svojih tal in zato sem tudi pisal cesarju."

No, čeprav pismo cesarja ni doseglo, ostane Lajko na svojem mestu. Ožojnik je dobil "nos." Lajko pa ima uradno dovoljenje, da ga ne sme nihče motiti v njegovem miru.

PES OB TELEFONU

Psi kot vodniki slepcev niso nič novega. Neki dovtipni Berlinčan si je po tem vzgledu izmisli, da bi se dali uporabiti tudi kot vodniki glušcev.

Svojega psa je zdresiral tako, da je pričel vsakokrat lajati, čim se je oglašil zvonec pri vratih. Potem je šel v svoji dresuri še dalje in ga je naučil lajati tudi tedaj, kadar se je oglašil telefon. Sedaj pa je že tako daleč, da odide žival, čim se telefon oglaš, sama od sebe k aparatu, divgne slušalko in če ne gospodarja doma, nekolikokrat zalaja vanjo.

Misli so električna sila

Novi znanstveni dokazi po eksperimentalni preizkušnji.

Misli so sila v pravem pomenu besede, in sicer električna sila. To spoznanje ni novo. Spomnimo se samo na znani fakijski poskus. Poskusni osebi položimo na čelo kos leda in ji sugeriramo, da je to kos žarečega železa. Ta misel zadostuje, da povzroči na čelu vse učinke resničnega žarečega železa, pravo opekline. Ali je mogoč boljši dokaz za fizično silo misli?

Toda ta fizična sila je, kakor rečeno, električna. To je pokazal z novimi poskusi prof. Jacobsen iz Chicaga. Poskusna oseba je ležala mirno z zaprtimi očmi. Jacobsen ji je položil elektrodo na poljubno mesto desne roke. Elektrodi je priključil galvanometer. Poskusna oseba je nato dobila nalogo, naj si samo misli, da to roko upogiba. Že sama ta predstava, torej brez dejanja samega, je zadostovala, da se je kazalo galvanometra premaknilo. Premaknilo pa se ni, če si je poskusna oseba predstavljala, da upogiba drugo roko ali premika kakšen drug ud, ki ni bil v neposredni zvezi z elektrodo. Pač pa je igla v galvanometru tem močnejše zanihala, če se je z elektrodo zvezani ud zganil še za takšno malenkost. Jacobsen je torej podal lep dokaz, da so misli v resnici električna sila.

Na Angleškem več delavk ko delavcev

Nedavno objavljeno letno poročilo britskega ministrstva dela ugotavlja, da imajo na Angleškem več delavk kakor delavcev. Ženske strokovne zveze štejejo 389.359 in moški 356.726 članov. Marsikatera ženska izvršuje dokaj nepričakovan poklic. Imamo ženske stražnike, policijske nadzornike in celo ravnateljke. Tudi med kovači je 347 žensk. Pri železnici je nastavljenih 820 sprevednic, kretanje in paznice. 28 žensk potuje po sejmih v ulogi ljudskih umetnic. Štiri vodijo lastne filmske delavnice. Med igralci je 264 žensk, med godbeniki 1102. Do 20 žensk vodi gledališča in koncertne dvorane. 60 žensk sprejema stave pri konjskih dirkah kot poklicne bookmakerice.

STAVKA TEKSTILNIH DELAVCEV JE KONČANA

Dalje iz 1. strani)

ko ali celo več strojev kot pa po-prej.

Unija je prvotno zahtevala 30-urni delovni teden z istimi plačami kot so jih delavci dobivali za 40 ur dela, konec priganjskih metod ter novo odločitev glede razlik v plačah pod minimumom ki je določen v pravilniku. Stavka se je končala, ne da bi unija dobila eno samo teh zahtev.

V tritedenski stavki je bilo 15 delavcev ubitih, na stotine stavarjev pa je bilo ranjenih. Državna milica je bila mobilizirana v sedmih državah, dočim so tovarnarji najeli za boj proti delavcem tudi na tisoče privatnih stražnikov. Računa se, da je bilo tekom stavke ustavljeno delo v tovarnah, ki uposljujejo normalno okrog 420.000 delovnih moči.

PATERSON, N. J., 22. sept. — Voditelji stavke v tukajšnjih svilnih predilnicah so nočjo izjavili, da bodo ignorirali odredbe za konec stavke, dokler se ne pribori boljšega sporazuma s tovarnarji svile.

ŠKRAT



Izletniški vlak je bil nabito poln. V enem izmed vagonov je bila ženska z dvema otrokoma, deklico in dečkom. Otroka sta bila silno razposajena ter sta kričala in letala po vlaku kot da sta na domačem dvorišču. Med potniki je to seveda povzročalo veliko nejevolje.

"Gospa," pravi eden izmed potnikov, "če ne morete svojih otrok sami kontrolirati, se bom moral pritožiti."

Mati je globoko vzdihnila, potem pa je rekla:

"Vaše nepriroke niso nič v primeri z mojimi. Moja mala deklacija je pravkar pogoltnila naše vozne listke, deček je razbil okno v sosednjem vagonu, razen tega pa smo tudi na napačnem vlaku..."

Potnik je bil zelo razburjen radi počasnosti vlaka. Obrne se na sprevednika ter ga vpraša: "Ali ne morete iti malo hitreje kot to?"

"Seveda," odvrne sprevednik mirno, "ampak ostati moram na vlaku."

Človeštvo se daljša

Šolske klopi postajajo premajhne. Mladina se vedno bolj "poteguje."

V reviji "Medizinische Welt" je sprožil neki zdravnik anketo o vprašanju, da-li postajajo ljudje v resnici daljši, kakor je slišati od vseh strani. Njemu samemu se vidi, da so v zadnjih 15 letih starši poleg svojih odraslih sinov in hčer nekako majhni. Opazil je tudi, da je med dojenčki mnogo izredno dolgih.

Zdravniki, ki so odgovorili na to vprašanje, se povsem strinjajo z njegovimi izjavami. Visok policijski zdravnik v Berlinu n. pr. pravi, da naborne komisije potrjujejo pospešeno rast novorojenčkov so številke za povprečno dolžino in težo danes večje nego nekoč. Neki šolski zdravnik pravi, da pri tem gotovo učinkuje okolica, kajti mestni otroci so v splošnem daljši nego podeželski. Neki drugi berlinski zdravnik ugotavlja, da je dolžinska razlika med današnjimi otroci iste starosti 5 do 6 cm. Opozarja pa na to, da so napredovanje dolžine naborne komisije opazovale že pred vojno.

To opazko potrjuje več drugih zdravnikov, in sicer je to napredovanje opaziti že nekako 50 let, dasi je bilo v prvotnem času dosti počasnejše. Da se bo ustavilo, ni videti, tako je pričakovati, da bodo prihodnja pokolenja dala še večje dolžine.

Seveda pa je omeniti, da vse te izjave še ne dajejo obveznega sklepa. Preiskavo bi bilo treba izvršiti sistematično in pred vsem ugotoviti, da-li ni daljšanje ljudi odvisno od krajevnih vplivov. Dosedanje preiskave so se izvršile pred vsem med mestno mladino. Zagotavljajo pa, da ne naraščata samo dolžina in teža, temveč, da se je tudi splošni razvoj ljudi pospešil. To pomeni, da dozorevajo spolne žleze prej nego v preteklih časih. Mladi ljudje ne postajajo samo daljši, temveč tudi prej — stari!

Zakladi iz zraka

Novodobna tehnika nas je dovedla do tega, da moremo v resnici vsaj deloma "živeti od zraka"

Kisik in dušik sta v zraku kot mehanična mešanica, vendar ju dolgo časa niso mogli drugače ločiti nego kemično in še to v majhnih količinah. Šele mrzlotni stroj Karla von Lindeja je dal možnost industrialnega pridobivanja obeh snovi v velikih množinah. Razglobitev tekočega zraka je mogoča na ta način, da se dušik s svojim za 14 stop C. nižjim vreliščem spremeni prej v plin nego kisik, ki se povrne "še" pri — 182 stop. v plinsko paro. S "segretjem" tekočega zraka na 196 Stop. ločimo tedaj dušik od kisika.

Kakšno vrednost ima kisik v življenju? Vsi vemo, kako ga uporablja medicina kot pospeševalca dihanja. Marsikatero ugašajoče življenje je kisik tako že rešil. Toda medicina ga uporablja še v nešteti drugih primerih. Vse obsežnejši meri ga uporablja tehnika povsod tam, kjer je treba proizvajati visoke temperature ali intenzivno zgorevanje. Mešanica žgalega plina in kisika daje silno vroči plamen verila, ki spaja kovinske kose brez najmanjših razpok. Kisik pa uporabljamo na podobnem načinu tudi za rezanje železa in jekla. Najdebelejše jeklene plošče se dajo tako prerezati nenavadno ostro in hitro. Za izdelovanje stekla in v drugih industrijah, ki potrebujejo visokih temperatur, je kisik prav tako neobhodno potreben.

Kaj pa dušik? Kot kemično len element, ki zgorevanje zadržuje, ga uporabljamo povsod tam, kjer si učinkov kisika ne želimo. V velikih množinah ga uporabljajo za polnitev električnih žarnic. Največji pomen pa imajo za industrijo in zlasti za poljedelstvo njegove kemične spojine. Amoniak, soliter, dušikovo apno so temeljne snovi važnih gnojiv, razen jih uporabljajo za fabrikacijo razstrelitev in drugih kemičnih izdelkov. Možnost pridelovanja teh snovi s pomočjo zračnega dušika je ena največjih pridobitev moderne tehnične kemije.

Srečanje dušika z zračnim kisikom je mogoče samo z zelo visokimi temperaturami in te proizvajajo z električnim oblikom. Kot "električno sonce" ali "stoječi oblok" gori v solitni peči in spreminja del zraka, ki gre skozi njo v dušikov oksid. Ta dušikov oksid se s kisikom in vodo ali apnenim mlekom spreminja v solitno kislino ali solitno apno. Pridobivanje sintetičnega amoniaka se izvrši pod visokim pritiskom in temperaturo s spajanjem iz tekočega zraka destilirane dušika z očiščeno mešanico vodnega stekla in generatorskega plina. Na podobnem način pridobivajo iz kalcijevega karbida in dušika dušikovo apno važno gnojivo.

Tako nam zrak, ki ga dihamo, proži tudi dragocene snovi za naše poljedelstvo in industrijo.

Detektivi za vlijudnost

V velikih londonskih prodajalnah boš srečal od časa do časa žensko, ki izbira in kupuje kakšne malenkosti na dolgo in na široko ter se pri tem na vso moč razburja. Malokdo ve, da je za svojo slabo voljo, sitnost in nezadovoljnost tedensko dobro plačana.

Velike londonske prodajalne imajo namreč najete ženske, ki jim je naloga kot kupovalke stresati neprijaznosti v posameznih oddelkih in pri tem paziti, katera prodajalka ali prodajalec bi izgubila potrpljenje in postala nevljudna. O takšnih prodajalkah in prodajalcih poročajo potem vodstvu prodajalne, ki jih odpusti.

Carigradske mačke

Istambul, ki je nekoč slovel po jatah napoldivjih psov, trpi zdaj od podivjanih mačkov. Njih število znaša baje nad 30 tisoč. Oblasti so sklenile, da se bodo poslužile istega sredstva, kakor Nemci med svetovno vojno. Polovile bodo mačke in jih prepeljale na neobljuden otok v Črnem morju. Ta skala je bila poprej brez imena. Zdaj se imenuje "Pasji otok", ker so bili Nemci prepeljali tja pse. Bolj usmiljeno bi bilo pomoriti živali takoj, ker so sicer zapisane počasni smrti od žeje in lakote s predhodnim groznim mešanjem klanjem.

(Dalje iz 1. kolone)

kar dokazuje, da se nahaja fašistična diktatura in problem o stanovski državi pred najhujšo krizo.

Važno pa je za delavstvo, da ga fašizem vabi s sladkimi obljubami v svoj tabor. To priča, da je fašizem spoznal, da se gospodarskega sistema ne da regulirati brez delavstva.

—Delavska Politika

UBOŽICA

Povest

SPISAL FRANCE BEVK

Ni imela denarja, da bi se peljala v mesto. Vzela je listek do predzadnje postaje in je ob prvi zori izstopila.

Vprašala je po poti in šla dalje. Cesta je bila peščena in suha, nebo jasno. Nekaj radosti podobnega je spreletelo njene ude.

Čez pol ure se je odprl čudovit svet pred njenimi očmi. Sredi ceste na vrhu visokega brega je stala in zrla v globino. V globini je ležalo morje, ki je blestelo mirno, ob bregu pa so bile nanizane hiše, hiše.

Neznanska čuvstva so se porodila ta hip v njenem sreu. Kot da so se odprla prsa v veliko praznino, ki ima prostora za vso ogromno vodovje, hiše in zarjo.

Dihala je vase vse, kar so dosegle njene oči. Pozabila je na dom in nase, videla je ogromnost lepote in niti čuditi se ni mogla več.

Petje in vrisk njenega srea so prekinjale le tanke nitke spomina in grenke zavesti, po kaj je prišla.

Čez eno uro je vtonila v ulicah mesta, ki je bilo zanjo neskončno.

13

Rezika je blodila po velikih ravnih ulicah z visokimi hišami in se stežka ogibala avtomobilov in vozov. Divje vrvenje jo je prijetno omamljalo. Ni imela denarja ne znanecv; nikogar ne. Ni mislila na vse to. Sedla je v vrt in pojedla kruh, ki ga je imela s seboj.

Bila je v drugačnem svetu, novo življenje se je zgrinjalo okrog nje. Med gospodo in črnimi delavci, med domačini in tujci; vsi drve drug mimo drugega, nihče se ne zmeni zanjo. Temu svetu se bo treba privaditi. Temu življenju bo treba prirediti misel in ravnanje. Tu pade v pozabnost vse, tu vtone vse, oče, mati in dom.

V prvi popoldanski uri jo je zapelka vest: kam? Kje bo spala? Kje je njena služba? Koga naj ustavi v tej vrtoglavi množici hitečih ljudi? Koga naj vpraša? Vse! Nikogar!

Nagovorila je postopača; ta je stal na mestu in jo je meril od vrha do tal.

"Vi nimate službe? Vi nimate prenočišča?"

Govoril je sikajoče, s smešnim naglasom. Ona mu je plašno odgovarjala in kimala: "Da". Premeril jo je še enkrat in dejal: "Pojdite z menoj!"

V razdalji par korakov mu je sledila, in je hitel pred njo. Misel za mislijo se je porajala v nji. In ko je obvisela na misli, ki je bila od vseh najgorenkejša, je zastal njen korak. Krenila je nazaj.

Za seboj je slišala besedo v tujem jeziku, ki pa jo je razumela: "Neumnica!"

Strežniku je pokazala pismo z Brunovim naslovom; čez pol ure je stala pred vrati tretjega nadstropja visoke črne hiše in pozvonila.

Gospa, ki ji je odprla, je bila debela, njene oči so krmežljivo mežikale in merile Reziko od vrha do tal.

"Ali stanuje pri vas gospod Bruno?"

Debela gospa se je kislomasmehnila. V čudni mešanici jezika je dopovedala Reziki, da ni Bruno več pri nji, in ne ve, kam je šel, da ji to nič ni mar; ona nikoli ne izprašuje najemnikov,

od kod prihajajo in kam gredo, samo da ji redno plačujejo najemnino. Pristavila je, da ji Bruno ni plačal vsega, ostal ji je dolžan sicer malenkost za perilo, kar je sramotno za mladega človeka.

Reziko je zaboletela ta beseda; zardela je sramu. Ženska jo je vprašala: "Ali ste njegova zaročenka?"

"Ne!" je trudoma padlo iz njenih ust. "Službo iščem."

Ženska jo je merila z dolgim pogledom: "Vem za službo."

Čez pol ure je Rezika dobila službo v veliki, vojašnici podobni hiši. Njena gospodinja je bila ženska srednjih let, preko obraza jo je senčila poteza nevolje in energije. Obлека se je nemarno oklepala njenih udov, lase je imela razmršene, njena polt je kazala rujave pege.

"Ubogati boste morali!"

Rezika je prikimala. Njene oči so begale skozi okno v steno nasprotne hiše; imela je občutek, da je jetnica.

"Spali boste pri otrocih."

"Da".

"Prostora boste imeli dovolj; moških ne smete voditi v stanovanjke ..."

Rezika je zatrepetala; čutila je, da se tla podirajo pod njenimi nogami. Prikimala je.

Gospodinja ji je narekovala nizko plačo. Rezika je molče prikimala na vse. Bila je vesela, da je konec pogovora.

Ostala je v mračni kuhinji in tesno ji je bilo pri sreu. Dva otroka sta se valjala po tleh.

Ko je bila zvečer v svoji sobi sama in sta otroka zaspala trdno spanje, je zajokala pridušeno, da bi nihče ne slišal, globoko, da ji je trgalo prsi.

Prvi korak v tuje, nepoznano življenje je bil narejen; morala je ostati. Ali naj se vrne v posmeh vasi? In Brunovo pismo je šumelo za njeno bluzo.

Naslednji dan popoldne je šla na ulico. Med množico ljudi je iskala Brunov obraz. Bilo je nezmislno, le slučaj bi ga mogel pripeljati pred njene oči. Bila je žalostna, ker ga ni našla. Ena sama noč in pol dne sta ji prinesla toliko neznane bridkosti, da je zajokala v duši. Potrebovala je človeka, da se mu izpove.

Obraz za obrazom je prebirala. Zbirala je redke besede tujega jezika, ki jih je poznala in jih sklepala v stavke, da jih poroče, ko zagleda Bruna. Izmišljala si je v duhu tudi njegov odgovor. Tako je tavalala iz ulice v ulico.

Naenkrat je spoznala, da stoji pred hišo, v katero je bila prvo zablodila njena noga ob prihodu v novo življenje. Nehote,

Knjige v zalogi

Prejeli smo nekaj knjig o konzerviranju, spisanih in izdanih od rojaka Frank Lukancich, v Midway, Pa. Poleg teh imamo tudi še par knjig o kokošijereji, delo istega rojaka. Kdor jih želi naročiti, naj pošlje na upravo "Enakopravnosti" v znamkah 60c za vsako knjigo.

Enakopravnost

6231 ST. CLAIR AVE.

kot omotična je stopila po stopnicah in potrkala na vrata.

Debela ženska je široko razprla oči in jo je povabila, naj vstopi. Ni vstopila. Val rdečice ji je planil v obraz, ko je vprašala, kje bi lahko našla Bruna.

Grenko je požrla nasmeh ženske in njen pogled; njena beseda pa je bila skoro pomilovalno pojoča. Povedala ji je ulico in številko, kjer je delal.

"Če je še tam", je dejala. — "Mladi ljudje danes ne strpe dolgo v eni službi. . ."

Rezika se je poslovila in šla po stopnicah, nato iz ulice v ulico, od stražnika do stražnika, od hiše do hiše.

Delavnica je bila že zapuščená. Zamazan delavec je čistil prostor in se je radoveden ozrl vanjo. Še ko mu je povedala, koga išče, jo je meril od nog do glave, nato je dejal: "Počakajte!"

Počakala je. Delavec si je očistil obraz in roke, vzela kapo in zaklenil delavnico.

Čez deset minut sta prekrizala še eno ulico, zavila v stranski del ozkega prehoda s ceste na cesto in sta stala pod rdečo svetilko male gostilne, iz katere je vel duh po ocvrtih ribah in črnem politem vinu.

Vstopila sta. Moški, ki je bil ž njo, je stopil mimo nje naravnost v kot, kjer je ždela okoli okroglega, z rdečim prtom pogrnjene mize več ljudi, moških in žensk. Rezika je stala sama ob stebri, ki je podpiral nizki strop. Gledala je za moškim, ki jo je privedel sem. Ta ji je pomignil z roko, od mize pa je vstal moški, ki je započil vanjo oči.

Bil je Bruno. Obstala sta, kot da se molče izprašujeta ob svidenju. Le en hip. Nato je Rezika planila k njemu in brez sramu, ne meneč se za ljudi, se je izvil iz nje zadrževano hrepenenje po njem; objela ga je in

vzkliknila v tujem jeziku: "Moj dragi! Jaz sem prišla!"

Bruno je obstrmel nad gorečnostjo svojega dekleta. Nasmeh mu je splezal na ustnice. Družba se je zasmejala prizoru in nerodnim, s tujem naglasom izgovorjenim besedam, ki so bile najčistejše.

Bruno je odvil Rezikine roke raz svoj vrat in dejal karajoče: "Kaj pa delaš?"

Razumela je njegove besede in njegov pogled. Čemu se ji smejejo? Ali ni naredila prav? Ali je mogla narediti drugače? Pričakovala je objema in poljuba, zdaj pa je odvil njene roke s svojega vrata, da vise mrzle ob telesu. Stisnilo jo je v sreu do najgorenkejših bolečin.

Bruno se je poslovil od znancev s pogledom in stopil ž njo na ulico. Ko sta naredila sto korakov v neznan smer, se je ona ozrla vanj. Bil je mračen, težek. Pogledal jo je tudi on, nato je dejal: "Počemu si prišla?"

Besede niso prišle iz srca, ampak iz nevolje človeka, ki so ga utrgali iz družbe.

"Pisal nisi. Nisem mogla prestat."

Ni razumel. Če tudi bi bile besede izgovorjene v njegovem jeziku, ne bi jih bil razumel. Rezika je spoznala to. Brezmejno se je odprla zemlja pred njo.

Hotela je povedati vsebino prejšnjega stavka s siromašni mi besedami tujega jezika. Ni mogla več, ustnice so trepetale, oči so bile polne solz.

Bruno je zagledal solze in se je zavedel. Prišla je bogve kako in odkod in ga je poiskala izmed tisočev. Kaplja mu je kanila v srce, polagoma se je zmečkal.

Spregovoril je ž njo milejšje, dve lepi besedi sta ustavili njene solze. Lučka, ki je bila že skoro ugasnila v njenem sreu, je za-

čela s slabotnim plamenčkom goreti.

Krenila sta k morju. Mrak je padal na zemljo. Kri je bila razlita od obzorja do bregov, šipe v oknih so bile škrlatno rdeče. Sedla sta v vrt restavracije, ki se je raztezal nad cesto, in gledal na pristan v morje. Bruno je naročil vina. Pila sta in sta se zrla iz oči v oči. Nasmeh se jima je trgal z ustnic.

Dopovedala mu je z besedo in s kretanj, kako je šla od doma in kako ga je iskala. Čez nekaj časa je dejal Bruno: "Drugače se moraš česati; tu ni taka navada."

"Da", je prikimala Rezika.

"Drugače se moraš obleči."

Sramuje se me! je dahnilo skozi njeno zavest. Pa je bila pripravljena storiti vse. Dejala je: "Da!" Tema je bila, ko sta šla domov; Rezika je nagnila glavo na Brunovo ramo. Tudi njegova od vina razgreta glava se je nagnila na njene lase. — Jecljal je:

"Saj te imam rad! Saj nisem vedel, da te imam rad!"

15.

V službi je bila Rezika prepričana sama sebi; varovala je otroka, nihče se ni zmenil zanjo. Mož in žena sta se menjavala v izbruhih največje ljubezni in največjega sovraštva. Poslušala je besede in se učila jezika; gnjus izgovorjenega je rastel v nji.

Vsak prost hip je bežala iz hiše, kamorkoli. Prikojila si je novo obleko, lase si je počesala po mestni modi.

COAL — PREMOG

Pri nas lahko naročite najboljši premog in drva. Dobra postrežba

KOREN in CHAPIC

16201 SARANAC ROAD
MULberry 3575

Njeno spremembo je Bruno opazil. Pobožal jo je po licu. Ko sta šla na sprehod, se je zdel z vsakim dnevom prijaznejši. Po pravljali ji je besede, ki jih je izgovarjala nerodno, njen nasmeh ga je zahvaljeval. . .

Misel na dom jo je grenila. Neštetokrat se je dvignila pred njo bleda slika matere, ki se je začudena dvignila s postelje in iskala svojo hčer. Ob tej predstavi se je vselej stresla. Bala se je nečesa; ni vedela koga.

Ni se mogla zdržati. Pisala je očetu dopisnico. Naslova ni pri-dejala. Nato je pisala materi pismo. Bile so lepe, vdane besede, ki se niso mogle odločiti, da bi dejale: "Povrnem se!"

Ni se mogla več vrniti. Na tisto pismo pa ji je odgovoril oče s trdo roko:

"Nezvesta hči! —

Če bi moja edinka ne bila — bi te moral prokleti. Proklet te ne bom, ker te bo proklole življenje, če se ne vrneš k materi, ki si jo spravila na rob groba. Za tujim človekom si šla, z nami nisi imela usmiljenja, niti tvojega slovesa nismo bili vredni.

Bodi! Onemogel bom, posreduje bom prodal. Če se vrneš k ali tvojih otrok kateri, naj se k ognjišču, sicer naj hiša razpade. Ne bom poizvedoval po tebi, samo da vem, da živiš!

Se poslavljaj tvoj oče, te ob-jokuje tvoja mati."

Te besede so bile ogenj. Res-ka je obupno jokala in sklenila da se odpelje domov. Ko je zagledala Bruna, se je njeno srce razdvojilo.

(Uaije prihodnje)

Pozor!

Imam naprodaj suha drva za vse potrebe, za sušenje mesa, ali tvojih otrok kateri, naj se k ognjišču in za forme, po mo-ki ceni. Zglasite se na 574 E. 236 St., Euclid. O. Matt Nemo-

Sobo

in kuhinjo se odda v najem za enega fanta, da se lahko peče-ri. Vse je najboljšje urejeno. Kdor želi naj se zgleda na 158 Russell Rd.

Mi plačamo "cash" denar za vaše vloge v posojilnicah. Pri-vaše hranilne knjižice.

MR. SIBERT

Pratt and Williams
850 EUCLID AVE., ROOM 401
CHerry 7563

"I Can Work Every Day Now"

If you must be on the job EVERY DAY, take Lydia E. Pinkham's Tablets. They relieve periodic pain and discomfort. If you take them regularly . . . and if yours is not a surgical case . . . you should be able to avoid periodic upsets, because this medicine helps to correct the CAUSE of your trouble.

"I am a factory worker. I was weak and nervous and my stomach and back pained me severely, but since I took Lydia E. Pinkham's Tablets the pains don't appear anymore." — Miss Helen Kolaski, 3906 N. Christiana Ave., Chicago, Ill.

"I took your Tablets for painful periods. My back ached and I had cramping pains. This medicine relieved the pain immediately. I am able to do my work now." — Mrs. C. C. Woodard, Route 2, Box 71, Moultrie, Ala.

LYDIA E. PINKHAM'S TABLETS

Ask Your Druggist for the 50¢ size

LOST 57 POUNDS OF FAT—DIDN'T CUT DOWN ON FOOD

"I lost 57 lbs. by taking Kruschen Salts and it had no ill effect on me. I didn't cut down on a single food—I recommend it to anyone who is overweight." — Mrs. A. Roplat, So. Milwaukee, Wis.

To win a slender, youthful figure take a half teaspoonful of Kruschen Salts in a glass of hot water first thing every morning. While fat is leaving you gain in strength, health and physical charm—look younger. Many physicians prescribe it and thousands of fat folks all over the world have achieved slenderness. A jar lasts 4 weeks and costs but a trifle at any drugstore. But protect your health—make sure you get Kruschen—it's the SAFE way to reduce and money back if not satisfied.



Naznanilo in zahvala

Tužnim in žalostnim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je preminul naš sorodnik

FRANK STAMPFEL

in sicer dne 23. avgusta. Pokopali smo ga dne 27. avgusta po cerkvenih obredih na pokopališče Calvary. Pokojni je bil 40 let star, doma iz Ribnice na Dolenjskem. V Ameriki je bil 13 let dobro poznan v naselbini.

V dolžnost si štejemo, da se prav iskreno zahvalimo vsem sorodnikom in prijateljem za krasne vence, ki so jih poslali v zadnji pozdrav, ter so bili v okras krste, ko je pokojni ležal na mrtvaškem odru. Iskrena hvala za darovane vence velja: družini John Levstik, družini Louis Levstik, družini Joe Stampfel, družini Anton Tanko, družini Joe Starc, družini Edward Prijatelj, društvu Ribnica št. 12 SDZ in društvu Jugoslav Camp WOW, Cleveland Universal Jig Co.

Najlepša hvala Mrs. Lušin, ki je darovala za sv. mašo, kot tudi vsem, ki so dali svoje avtomobile brezplačno v poslugu pri pogrebu. Hvala tudi vsem, ki so prišli pokojnega pokropiti ko je ležal na mrtvaškem odru ter ga spremili na njegovi zadnji zemeljski poti. Zahvalimo se pogrebniku Frank Zakrajšku za tako lepo urejen pogreb in za vso postrežbo. Enako hvalo tudi izrekamo čast g. g. duhovnom za opravljene cerkvene obrede.

Še enkrat hvala vsem skupaj za vso naklonjenost in pomoč v bridki uri.

Ti, dragi sorodnik, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška gruda, dokler se ne snidemo vsi skupaj!

Zalujoči ostali:

LOUIS LEVSTIK
JOHN LEVSTIK
JOE STAMPFEL

V Cleveland, O., dne 24. septembra 1934.

KAJ SE JE ZGODILO



Novice o dogodkih doma in po svetu do-bite dnevno v

Enakopravnosti
6231 ST. CLAIR AVE.
HEnderson 5811